FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-{img]a, 17 ta' Mejju, 2002

Kaw\a Numru 29
~itazz. Nru. 2463/00JRM

Maria ATTARD

vs

Filippa ABELA

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fil-15 ta' Novembru, 2000, li bih l-attri`i ippremettiet:

Illil-attri`i u l-konvenuta o]tha kienu jmexxu flimkien negozju mill-fond [estit b]ala]anut fi Pjazza San Filep, Haz-Zebbug, liema tmexxija u negozju flimkien intemmu fis-24 ta' Frar 2000, meta sar l-*istock-taking*;

Illi bejn il-kontendenti g]ad baqa' xi penden\i konsistenti fl-istock tal-]anut u l-valur tieg]u u xi proprjeta' immobiljari mixtrija minn flejjes ta' bejniethom, kif hekk sar dejjem billi kellhom ekonomija m]allta;

Illi l-istanti talbet bonarjament lill-konvenuta biex tersaq g]all-likwidazzjoni u divi\joni tal-assi komuni, izda din baqg]at inadempjenti;

G]alhekk l-attri`i talbet lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex g]ar-ragunijiet premessi:

1. Tiddikjara u tidde`iedi l-konsistenza tal-assijiet li l-kontendenti g]ad g]andhom flimkien mixtrija jew akkwistati bi flejjes komuni;

2. Tillikwida l-istess assijiet li l-kontendenti g]andhom in komun;

3. Taqsam u tassenja l-assijiet hekk likwidati f'porzjonijiet skond is-sehem rispettiv li g]andhom il-kontendenti;

4. Tinnomina Nutar Pubbliku g]all-pubblikazzjoni tal-kuntratt relattiv u kuraturi biex jirrapprezentaw lill-eventwali kontuma`i;

Bl-ispejje\ kontra l-konvenuta ngunta minn issa g]as-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-attri`i;

Rat in-Nota mressqa fil-31 ta' Jannar, 2001, li biha l-im]arrka e``epiet:

1. Illi preliminarjament in-nullita' ta`-`itazzjoni stante li t-talbiet attri`i m'humiex pre`eduti minn talba g]al dikjarazzjon li n-negozju ta' bejniethom intemm u x-xoljiment ta' l-allegata komujoni familjari ta`ita ta' bejniethom (liema premessa l-e``ipjenti qeg]da f'kull ka\ tirribatti b]ala nfondata fil-fatt u fid-dritt);

2. Illi ming]ajr pregudizzju g]all-premess, it-talbiet attri`i huma nfondati fil-fatt u fid-dritt stante li:

(a) Ma kienet tezisti ebda komunjni familjari ta`ita bejn il-kontendenti. L-uniku ]a[a in komuni li kellhom il-kontendenti kien in-negozju li kienu jmexxu flimkien minn [ewwa ]anut fi Pjazza San Filep, Haz-Zebbug. Sakemm i\\ewget l-attri`i fl-1991, il-kontendenti kienu jaqsmu l-qlieg] f'sehem ugwali bejniethom. Wara li l-attri`I \\ewget, hija ma baqg]etx tmur il-]anut b'mod regolari, u n-negozju baqa' jitmexxa mill-e``ipjenti. B'danakollu l-attri`i xorta [iet ikkumpensata talli kienet tin\el tag]ti daqqa t'id fil-]anut;

(b) Il-kontendenti ma akkwistaw ebda proprjeta' immobiljari in komuni, u kwalsiasi proprjeta li setg]et akkwistat l-e``ipjenti [iet akkwistata minnha personalment u bi flusha;

3. Illi ming]ajr pregudizzju g]all-premess u f'ka\ li ji[i de`i\ mod ie]or, l-e``ipjenti g]andha l-ewwel ti[i kkumpensata g]ax-xog]ol li g]amlet fil-]anut mill-1991;

Bl-ispejje\ kontra l-attri`i li hija minn issa ngunta in subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-im]arrka Filippa Abela;

Semg]et it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet;

Rat l-atti tal-kaw\a;

Rat id-Degrieti tag]ha tas-7 ta' Mejju, 2001, 6 ta' {unju, 2001, 3 t'Ottubru, 2001, 22 ta' Novembru, 2001, 9 ta' Jannar, 2002, u 14 ta' Marzu, 2002, li bihom]alliet il-kaw\a g]ad-de`i\joni dwar l-ewwel e``ezzjoni preliminari tal-im]arrka;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni fejn l-attri`i qeg]da titlob il-likwidazzjoni u l-qasma ta' [id miksub flimkien ma' o]tha l-im]arrka matul i\-\mien li dawn mexxew negozju flimkien bejniethom;

Illi g]al din l-azzjoni, l-im]arrka laqg]et billi qalet li t-talba ma tiswiex g]aliex ma saritx talba fis-sens li ji[i dikjarat li n-negozju ta' bejniethom intemm. Qalet ukoll li t-talbiet attri`i ma jist]oqqilhomx jintlaqg]u g]aliex m'humiex imsejsa fil-li[i u fil-fatt;

Illi din is-sentenza qeg]da ting]ata dwar l-e``ezzjoni preliminari ta' jekk l-azzjoni attri`i tiswiex min]abba nuqqas ta' talba me]tie[a;

Illi mis-sottomissjonijiet mismug]a mill-Qorti, ir-ra[uni li g]aliha l-im]arrka ressqet dik l-e``ezzjoni hi li ladarba l-premessi attri`i jimplikaw il-komunjoni familjari ta`ita, l-attri`i jmissha qabel xejn talbet appo\itament ix-xoljiment tag]ha. |iedet tg]id li hija ti`]ad li qatt kien hemm komunjoni familjari ta`ita bejnha u o]tha l-attri`i;

Illi, min-na]a tag]ha, l-attri`i twarrab l-ilment tal-im]arrka billi tg]id li l-azzjoni tag]ha kif imsawra tg]odd g]aliex il-premessi li minnhom jo]or[u t-talbiet tag]ha huma `ari u mfissra sewwa u li d-dikjarazzjoni me]tie[a li jsiru mill-kostatazzjonijiet mag]mula m'hemmx g]alfejn ikunu dedotti f'talbiet spe`ifi`i;

Illi l-Qorti sejra tqis l-e``ezzjoni ta]t e\ami mill-aspett wa]dieni pro`edurali, g]aliex g]al dak li jirrigwarda l-mertu tal-ka\ u `-`irkostanzi partikolari li setg]u kienu je\istu bejn il-partijiet dawn imorru lil hinn mill-e\er`izzju li din il-Qorti hija mitluba twettaq f'dan il-waqt tal-kaw\a. Minbarra dan, kif ing]ad, il-partijiet ma jaqblux bejniethom dwar in-natura tar-rabta li se]]et bejniethom waqt li mexxew flimkien in-negozju tag]hom;

Illi biex wie]ed jista' japprezza sewwa xi tfisser l-e``ezzjoni ta]t e\ami, ikun xieraq li jing]ad mill-ewwel li l-ka\ijiet li fihom l-e``ezzjoni tan-nullita' ta' atti [udizzjarji tista' ting]ata huma dawk imsemmija fis-sub-artikolu (1) tal-artikolu 789 tal-Kapitolu 12 tal-Li[ijiet ta' Malta;

Illi l-erba' (4) `irkostanzi msemmija f'dak l-artikolu huma tassattivi, fis-sens li biex dik l-e``ezzjoni ta' nullita' ta' att [udizzjarju tirnexxi, trid bilfors taqa' ta]t il-parametri ta' xi wa]da minnhom;

Illi, minbarra dan, bis-sa]]a tal-bidliet li saru fil-li[i bl-Att XXIV tal-1995, l-e``ezzjoni ma tirnexxix lanqas (fejn mhix imsejsa fuq il-]ru[tal-att [udizzjarju minn qorti li mhix kompetenti) jekk in-nuqqas jew ksur ikunu jistg]u jissewwew ta]t kull disposizzjoni o]ra tal-ligi. Tifsira tajba ta' din id-disposizzjoni, flimkien ma' l-isfond li fih il-le[islatur wera li ried iqeg]dha, hija mog]tija f'sentenza tal-Qorti tal-Appell fil-kaw\a fl-ismijiet *Salvino Busuttil et vs Agostino Baldacchino*[1];

Illi, f'dan il-ka\, il-li[i qeg]da tag]mel riferenza g]all-bidliet illi jistg]u jsiru f'att [udizzjarju bis-sa]]a tal-artikolu 175 tal-Kapitolu 12, ukoll kif mibdul fl-1995;

Illi l-li[i tipprovdi ukoll li att [udizzjarju, mag]mul bis-sa]]a ta' att null jew li [ej minn att null, huwa null ukoll[2];

Illi g]alkemm l-im]arrka ma ssemmix ta]t liema sub-in`i\ tal-artikolu 789 qeg]da tressaq l-e``ezzjoni tag]ha ta]t e\ami, hi ssemmi n-nullita' tal-Att ta`-~itazzjoni, u dan billi din in-nullita' to]ro[ min-nuqqas ta' talba li hija me]tie[a fl-azzjoni tal-attri`i kif impostata. Minn dak li semg]et il-Qorti waqt it-trattazzjoni u minn dak li ng]ad i\jed 'il fuq, din l-e``ezzjoni jidher li hija g]alhekk imsejsa fuq il-paragrafu (`) tas-sub-in`i\ (1) tal-artikolu 789 tal-Kap 12 kif jirreferi g]all-artikolu 156(1) tal-istess Kodi`i b'mod partikolari dwar x'jikkostitwixxi "tifsir `ar u sewwa tal-o[[ett u r-ra[uni tat-talba";

[1] **28.1.1998** (Kollez. Vol: **LXXXII.ii.30**);
[2] Art 98 tal-Kap 12

Illi, kif ing]ad f'g]add ta' de`izjonijiet tal-Qrati tag]na, id-distinzjoni bejn nullita' mtellg]a ta]t il-paragrafu (`) u dik ta]t il-paragrafu (d) tas-sub-artikolu (1) tal-artikolu 789, tikkonsisti fil-fatt li, f'tat-tieni, l-att [udizzjarju jkun milqut minn nuqqas ta' partikolarita' essenzjali me]tie[a mil-li[i, u mhux "sempli`i" ksur tal-forma preskritta[3];

Illi l-li[i, tippreskrivi, fost l-o]rajn, li `-~itazzjoni g]andu jkun fiha tifsir `ar u sewwa tal-o[[ett u r-ra[uni tat-talba. Dan ifisser ukoll li l-premessi g]at-talbiet g]andhom iwasslu lil min qieg]ed jaqra l-att biex jara rabta bejn dawk il-premessi u t-talbiet. Marbut ma' dan ir-rekwi\it, hemm il-prin`ipju li l-parti m]arrka trid ting]ata l-fakolta' li tkun tista' tiddefendi kif jixraq lilha nnifisha mill-pretensjoni ta' min i]arrikha[4];

Illi huwa sewwasew dwar din id-disposizzjoni li wie]ed isib g]add ta' de`i\jonijiet tal-Qrati tag]na li jfissru l-limiti tag]ha fid-dawl tal-e``ezzjoni tan-nullita' tal-Att ta`-~itazzjoni min]abba n-nuqqas ta' ]arsien tal-li[i. }afna minn dawn id-de`i\jonijiet ing]ataw min]abba li jkun [ie allegat li t-talba kienet in`erta, x'aktarx sintesi ta' jeddijiet li kull wie]ed minnhom jag]ti lok g]al azzjoni distinta u separata. G]al xi zmien, il-forma tal-att [udizzjarju kienet issaltan, imma, bi\-\mien u b'interventi tal-le[islatur, issawret it-tejorija mag]rufa b]ala tal-ekwipollenti li nisslet il-prin`ipju li m'hijiex me]tie[a ebda g]amla espressa g]all-proposizzjoni tal-azzjoni [5];

Illi, g]alhekk, `itazzjoni m'g]andhiex ti[i mwaqqg]a g]ajr g]al ra[unijiet gravi[6]. Madankollu, jekk in-nuqqas ta' kjarezza

---

[3] Ara, per e\empju, P.A. C.S.:**4.11.1988** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Carmelo Galea vs Pawlu Cuschieri;***

[4] Ara, per e\empju, P.A. **5.6.1959** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Sciortino et vs Micallef*** (Kollez. Vol: **XLIII.ii.748**)

[5] P.A.: **9.3.1965** fil-kaw\a fl-ismijiet ***M. Muscat noe vs Dr. J. Cassar et noe.*** (Kollez. Vol: **XLIX.ii.809**) u s-sentenzi hemm imsemmija;

[6] App. ~iv.: **20.2.1935** fil-kaw\a fl-ismijiet ***R. Merola pro et vvs S. Caruso*** (Kollez. Vol: **XXIX..i.106**);

jkun ta' g]amla u kwalita' tali li j`a]]ad b'mod serju lill-im]arrek mid-difi\a tieg]u, i`-`itazzjoni g]andha ti[i mwaqqg]a[7];

Illi dwar l-element ta' kjarezza fl-Att ta`-~itazzjoni, l-li[i ma tinsistix fuq formola pre`i\a jew kliem partikolari, u sakemm it-talba tkun tista' tinftiehem, ma jimpurtax jekk il-kaw\ali tkunx imfissra b'mod xott jew sa]ansitra mifhuma jew implikata mit-talba nnifisha[8];

Illi ng]ad ukoll li fejn ma jkunx hemm kontradizzjoni g]all-a]]ar bejn il-premessi u t-talbiet jew bejn it-talbiet innifishom, il-Qrati g]andhom iqisu b'`irkospezzjoni e``ezzjoni ta' nullita' ta' att [udizzjarju. Biex att ta' `itazzjoni jg]addi mill-prova tal-validita' huwa bi\\ejjed li t-talba tkun imfassla b'mod tali li l-persuna m]arrka tifhem l-intenzjoni ta' min]arrikha[9] u li tali tifsila ma tkunx ta']sara g]all-im]arrek li jiddefendi lilu nnifsu mit-talba tal-attur[10];

Illi fis-sentenza li g]aliha g]adha kemm saret riferenza ftit i\jed 'il fuq[11], il-Qorti qalet li "*hu ne`essarju illi jkun jirri\ulta rapport ta' konnessjoni ra[onevolment identifikabbli bejn il-premessi mi[jubin b]ala l-kaw\a tat-talba u t-talba stess kif diretta kontra l-konvenut*";

Illi huwa wkoll mi\mum b]ala prin`ipju [enerali li n-natura u l-indoli tal-azzjoni g]andhom ji[u misluta mit-termini tal-att li bih ikunu nbdew il-pro`eduri [12]. Normalment, b'dan wie]ed jifhem li dak li kellu f'mo]]u min ikun feta] il-kaw\a jkun irid jirri\ulta mill-att ta`-~itazzjoni innifsu u mhux minn provi li

[7] App. ~iv.: **22.5.1967** fil-kaw\a fl-ismijiet ***E. Scicluna vs M. Xuereb et*** (Kollez. Vol: **LI.i.299**); u Kumm. **19.6.1989** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Frendo noe vs Attard noe*** (Kollez. Vol: **LXXIII.iv.971**) u s-sentenzi hemm imsemmija

[8] P.A. **15.12.1955** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Moore noe vs Falzon et.*** (Kollez. Vol: **XXXIX.ii.807**)

[9] P.A. : **14.2.1967** fil-kaw\a fl-ismijiet ***J.G. Coleiro vs Dr. J. Ellul*** (Kollez. Vol: **LI.ii.779**);

[10] App. Kumm. **20.1.1986** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Carmelo Bonni`i vs Eucharistico |ammit noe et***

[11] Ara nota 8;

[12] App. ~iv.: **7.3.1958** fil-kaw\a fl-ismijiet ***J. Tabone vs J. DeFlavia*** (Kollez. Vol: **XLII.i.87**)

jitressqu i\jed 'il quddiem fil-kaw\a[13], u g]alkemm id-dikjarazzjoni ma]lufa hija me]tie[a *ad validitatem* biex i`-~itazzjoni tkun tiswa, dak li jing]ad fl-istess dikjarazzjoni ma jiswa qatt biex jirrimedja dak li jista' jkun nuqqas fl-Att ta`-~itazzjoni[14], g]alkemm jista' jitfa' dawl fuq il-kaw\ali u ji``araha[15]. B'dan il-mod, jekk id-difett fit-tfassila tal-att li bih tkun inbdiet il-kaw\a ma j[ibx pre[udizzju serju lill-parti m]arrka, allura l-pro`edura tkun tista' ti[i salvata basta dan ma jaffettwax is-sustanza tal-azzjoni jew tal-e``ezzjonijiet[16];

Illi, jekk wie]ed iqis il-kaw\a pre\enti u jkejjilha mal-osservazzjonijiet li g]adhom kemm saru isib li dak li qeg]da tippremetti l-attri`i ma j]alli l-ebda dubju x'inhija tippretendi li sar u xi trid li tilkseb bl-azzjoni tag]ha. Fuq dan l-istess im]arrka, fin-Nota tal-E``ezzjonijiet tag]ha, turi wkoll li fehmet x'qieg]ed jing]ad u x'g]amla ta' kontestazzjoni qeg]da tressaq g]al dawk il-pretensjonijiet t'o]tha. Minbarra dan, jekk wie]ed jara l-azzjoni attri`i b]ala wa]da fejn sid ta' ]wejje[ flimkien ma' ]addie]or ma jixtieqx jibqa' i\jed fil-komunjoni, l-erba' (4) talbiet li saru huma dawk li, jekk jintlaqg]u, jwasslu lill-attri`i biex til]aq l-g]anijiet `ari tag]ha, ji[ifieri li ma jibqag]alha xejn in komuni ma' o]tha minn dak li kien in[ema' bejniethom matul i\-\mien li kienu jmexxu n-negozju flimkien;

Illi, fil-fehma tal-Qorti, wie]ed irid i\omm quddiem g]ajnejh li n-nullita' tal-atti [udizzjarji hija sanzjoni e``ezzjonali u, fil-ka\ ta' att ta' `itazzjoni, tali nullita' tkun imputabbli g]al difett ta' forma aktar milli ta' sustanza[17], liema difett ma jkunx jista' ji[i tollerat ming]ajr ]sara g]al xi prin`ipju ta' [ustizzja pro`edurali[18]. Issa, fil-ka\ tal-lum, id-difett lamentat mill-im]arrka huwa n-nuqqas ta' talba li hija tqis li kienet me]tie[a biex l-attri`i tista' tikseb ir-rimedju minnha mitlub. Dwar dan,

---

[13] App. ~iv. **30.3.1998** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Raymond Be\\ina vs Anthony Galea***

[14] Ara P.A. **6.3.1958** fil-kaw\a fl-ismijiet ***|ahra vs |ahra et*** (Kollez. Vol: **XLII.ii.948**)

[15] App. ~iv. **23.4.1945** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Savona noe vs Asphar*** (Kollez. Vol: **XXXII.i.228**); u P.A. **6.6.1957** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Demarco vs Fiteni*** (Kollez. Vol: **XLI.ii.1035**)

[16] P.A. : **24.6.1961** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Falzon vs Spiteri et*** (Kollez. Vol: **XLVIII.ii**)

[17] App. Kumm. **30.6.1994** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Micallef vs Krogh Jacobsen*** (Kollez. Vol: **LXXVIII.ii.172**)

[18] Ara App. ~iv. **21.5.1995** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Ellul vs Gera de Petri et*** (Kollez. Vol: **LXXIX.ii.434**) u s-sentenzi hemm imsemmija

il-Qorti ssib li s-sottomissjonijiet mag]mula waqt it-trattazzjoni f'isem l-attri`i g]andhom mis-sewwa, g]aliex id-dikjarazzjonijiet mag]mulin mill-attri`i fil-premessi u li minnhom jinstiltu t-talbiet tag]ha ma kinux je]tie[u li tali dikjarazzjonijiet (fil-ka\ partikolari, dik dwar il-xoljiment ta' komunjoni) jissawru ta]t talba spe`ifika[19];

Illi, fl-a]]arnett, ma jirri\ultax li bin-nuqqas allegat mill-im]arrka fl-att ta`-`itazzjoni, hija [arrbet b'dak in-nuqqas pre[udizzju li ma jistax jissewwa jekk mhux bit-t]assir tal-att;

G]al dawn ir-ra[unijiet, il-Qorti qeg]da tidde`iedi billi:

Ti`]ad l-ewwel e``ezzjoni tal-im]arrka Filippa Abela, bl-ispejje\ kontra tag]ha, u tordna li l-kaw\a titkompla bis-smig] tal-provi fil-mertu.

Moqrija

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.
17 ta' Mejju, 2002

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,
17 ta' Mejju, 2002

[19] Ara App. **6.3.1996** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Ivor |ammit et vs Michael |ammit Tabona noe*** u s-sentenzi hemm imsemmija